

พระศรีอริยเมตไตย : แนวคิดเกี่ยวกับโลกในอุดมคติเชิงพุทธ
Metteyya: The Concept of Ideal World in Buddhism

พระมหาอินทร์วงศ์ อิศรภानी, ดร.

จันทรสม์ ตาปูลิง

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

inthawong_iss@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของพระศรีอริยเมตไตยที่มีต่อแนวคิดเกี่ยวกับโลกในอุดมคติเชิงพุทธในสังคมไทย พบว่า ความเชื่อเรื่องพระศรีอริยเมตไตยนั้นปรากฏในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น คัมภีร์อนาคตวงศ์ ไตรภูมิพระร่วง เป็นต้น โดยพรรณนาถึงความเกิดขึ้นและการมีอยู่จริงของพระศรีอริยเมตไตย พร้อมทั้งอธิบายถึงสภาพสังคมในยุคพระศรีอริยเมตไตยที่อุดมสมบูรณ์ มีความสุข ปราศจากความทุกข์ มีความยุติธรรม ผู้ปกครองมีความเมตตา ชาวประชาสงบร่มเย็น สภาพสังคมดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นจุดกำเนิดโลกในอุดมคติของสังคมไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ ; โลกในอุดมคติ, โลกพระศรีอริยเมตไตย, พระพุทธศาสนา

Abstract

This article aims to study the Influences of Metteyya toward the concept of Buddhist ideal world in Thai society. The result revealed that the belief of Metteyya appears in Tripitaka and other Buddhist scripture such as Anakawong and Tribhumikatha. There are the depiction of the occurrence and existence of the Metteyya Buddha in those scriptures. It describes the state of society with fertility, richness, happiness, Justice, and prosperity in Metteyya period. This society has become the ideal world of Thai society today.

Keywords ; Ideal World, Metteyya, Buddhism

บทนำ

พระพุทธเจ้าพระองค์ต่อไปที่ได้รับการพยากรณ์จากพระโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้าคือพระศรีอริยเมตไตย ครั้งสมัยเป็นอดีตภิกษุ ดังความว่า “อดีตภิกษุนี้จะได้ตรัสรู้เป็นองค์พระชินสีห์ทรงพระนามว่า พระศรีอริยเมตไตย ในอนาคตในมหากัทรกัปนี้” (พระบุญเทียน พุทธวโร (ปัญญาแก้ว), 2554) และมีข้อความยืนยันถึงการอุบัติขึ้นของพระเมตไตยพุทธเจ้าที่ปรากฏในจักรวัตติสูตร (ที.ปา. (ไทย) 11/107/78-79) ความว่า

“เมื่อมนุษย์มีอายุ 80,000 ปี พระผู้มีพระภาคทรงพระนามว่าเมตไตย จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เทียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปตี... พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตยพระองค์นั้น จักทรงบริหารภิกษุสงฆ์หลายพัน เหมือนตถาคตบริหารภิกษุสงฆ์หลายร้อย ในบัดนี้ฉะนี้”

จากพุทธพยากรณ์ที่ยกกล่าวไว้ข้างต้น ทำให้พุทธศาสนิกชนต่างมีความเชื่อในเรื่องการเกิดขึ้นและการมีอยู่จริงของพระศรีอริยเมตไตรย และมีความปรารถนาที่จะเกิดมาให้ทันสมัยของพระองค์ แม้แต่พระพุทโธษาจารย์ผู้แต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรคก็ได้ตั้งความปรารถนาขอบรรลุประอรหันต์ผลในศาสนาของพระศรีอริยเมตไตรย พระสงฆ์ในลังกาทวีปก็ตั้งความปรารถนาขอพบพระเมตไตรยพุทธเจ้า พุทธศาสนิกชนทั่วไปต่างก็หวังได้เกิดพบพระเมตไตรยพุทธเจ้าเช่นเดียวกัน (พระมหาปริญา วรณาโณ (ทศช่วย), 2553) เนื่องจากมีความเชื่อว่าโลกยุคพระเมตไตรยพุทธเจ้านั้น เป็นโลกที่มีแต่ความสุข ดังปรากฏความในสุกโกตถกสูตร ที่ได้พรรณาสภาพการณ์ในยุคพระเมตไตรยพุทธเจ้าว่า

“โลกในยุคนี้จะมีแต่ความสงบสุข... คือ ไม่มีเรื่องที่จะเดือดร้อน ทุกคนมีความพอใจในความเป็นอยู่ ไม่มีการเบียดเบียนกัน จนกล่าวได้ว่านอนไม่ต้องปิดประตูก็ได้ หมายความว่า เรื่องลักขโมย คนร้าย ไม่ต้องกลัว เพราะทุกคนล้วนเป็นคนดีเหมือนกันหมด ไม่มีคนพาลสันดานหยาบ จนกระทั่งว่า ลงจากบ้านก็จำกันไม่ได้ว่า ใครเป็นใคร เพราะมันดีเหมือนกันหมด สวยเหมือนกันหมด สุขภาพเหมือนกันหมด จนจำกันไม่ได้ ต่อเมื่อกลับเข้าสู่บ้านของตนแล้วจึงจำกันได้ เมื่อต้องการอะไรก็ได้หมด มีต้นไม้พิเศษเรียกว่า “กัลปพฤกษ์” อยู่ทุกทิศ ต้องการอะไรก็ไปสอยเอาที่ต้นไม้ต้นนั้น ทุกอย่างสะดวกสบาย แม้การคมนาคมก็กล่าววว่า น้ำในแม่น้ำไหลลงข้างหนึ่ง ไหลขึ้นข้างหนึ่ง เพื่อสะดวกแก่ผู้โดยสารเรือ สรุปลงแล้วก็คือ ไม่มีความทุกข์” (กรมศิลปากร, 2535)

สภาพสังคมที่ถูกพรรณานในเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับพระศรีอริยเมตไตรย กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันที่สังคมมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น ปัญหาการทำแท้ง เป็นต้น ทำให้เห็นภาพที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้คนต่างโยกย้ายสังคมที่สมบูรณ์แบบที่เรียกว่า สังคมอุดมคติ พยายามสร้างสังคมแห่งความสงบร่มเย็น การรอคอยโลกพระเมตไตรยพุทธเจ้าจึงเป็นความเชื่อของคนไทย ซึ่งได้รับการปลุกฝังจากวรรณกรรมมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย (ปัญญาวัฒน์, 2552) แนวคิดเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยจึงถูกผนวกเข้ากับแนวคิดเกี่ยวกับโลกในอุดมคติอย่างมีนัยสำคัญ

โลกในอุดมคติของพระพุทธศาสนา

แนวคิดเรื่องโลกในอุดมคติ หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับโลกที่อุดมสมบูรณ์ ปราศจากความทุกข์ยากลำบาก เป็นสังคมที่อุดมไปด้วยความสุข สงบ มีความเสมอภาคทั้งทางด้าน รูปร่าง หน้าตา ฐานะ สติปัญญา แนวคิดเรื่องโลกในอุดมคตินี้ชาวตะวันตกเรียกว่า ยูโทเปีย ชาวตะวันตกเรียกโลกในอุดมคติว่า “ยูโทเปีย”

โลกในอุดมคติของพระพุทธศาสนาปรากฏในแนวคิดเรื่องพระเมตไตรยพุทธเจ้า ซึ่งปรากฏขึ้นในประเทศไทย นับแต่มีหลักฐานการรับนับถือพระพุทธศาสนาครั้งแรกในวัฒนธรรมทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12-16) ศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-18) ลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ 12-18) โดยเฉพาะจากไตรภูมิพระร่วงและพระมาลัย (เด่นดาว ศิลปานนท์, ม.ป.ป.) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เห็นเด่นชัดที่กล่าวถึงพระเมตไตรยพุทธเจ้า เช่น จารึกในเสมาวัดโนนศิลาภาษามอญ พุทธศตวรรษที่ 14 ความแปลว่า “ขอบุญนี้จงนำส่งไปทันต่อพระพุทโธษาจารย์” หรือในจารึกวัด

ส่องคบ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ซึ่งจารึกเป็นภาษาขอมอยุธยา พุทธศักราช 1951 กล่าวถึงความปรารถนาของผู้จารึกไว้ว่า “...หนังสือนี้ผู้ชื่อเจ้าสามิพรพงษ์เขียน ชแลขอหื้อทันพระพุทธศรีอารียเมตริ ขอจงมีพระปรีชาด้วยอสงไขย อย่าเลง ปุริส...คลานไปหนใดก็ดี จงพระศรีอารย (ไม) ตรี” นอกจากนี้ยังอาจพบได้ในจารึกอักษรไทยอยุธยา และขอมอยุธยา พุทธศักราช 1976 จารึกฐานพระพุทธรูปแม่ศรีมหาตาทา วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร (กรมศิลปากร, 2529) จารึกเหล่านี้มีลักษณะเช่นเดียวกันหมด คือ การปรารถนาได้พบ ได้เกิดทันสมัยพระเมตโดยพุทธเจ้า เว้นแต่พระเจ้าแม่ศรีมหาตาทาที่ปรารถนาเป็นศิษย์แต่ก็มีนัยเดียวกัน สำหรับภาคเหนือมีลักษณะความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรูปในรูปแบบของ “ตำนาน” ซึ่งเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาแล้วได้รับการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในภายหลัง (สร้อย สร้อย, 2539) สนิหนาด วิจิตรการลิขิต (2549) ได้สรุปลักษณะความเชื่อเรื่องพระเมตโดยพุทธเจ้าในสังคมไทยออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ที่ปรารถนาจะเกิดทัน คือเกิดร่วมศาสนาของพระเมตโดยพุทธเจ้า ที่เชื่อว่า หากได้ทำบุญดั่งที่ตนได้ทำนั้นจะทำให้ได้เกิดทันสมัยของพระเมตโดยพุทธเจ้า
2. กลุ่มที่มีความเชื่อในการปรารถนาที่จะได้เข้าไปใกล้ชิดพระเมตโดยพุทธเจ้า และการเข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดตลอดทั้งฝั่งธรรมจากพระองค์แล้วยังปรารถนาเป็นสาวกผู้ชิดใกล้ ปรารถนาเป็นพุทธอุปัฏฐาก ได้สำเร็จพระอรหันต์ในยุคของพระเมตโดยพุทธเจ้า
3. กลุ่มอื่นๆ ที่นอกจากปรารถนาเพื่อเข้าเฝ้าพระเมตโดยพุทธเจ้าแล้ว แต่ยังไม่ประสงค์จะบรรลุนิพพานในศาสนาของพระองค์ เพราะยังมีความปรารถนามุ่งมั่นที่จะเป็นพระพุทธรูปองค์ใดองค์หนึ่งต่อจากพระเมตโดยพุทธเจ้าด้วย เช่น ความปรารถนาของพญาลิไท ที่นอกจากพระองค์จะปรารถนาพบพระเมตโดยพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ยัง “...ปรารถนาเป็นพระพุทธรูป เพื่อนำสัตว์ทั้งปวงข้ามไตรภพนี้...”

โลกพระเมตโดยพุทธเจ้าจัดเป็นโลกในอุดมคติของชาวพุทธ เพราะเป็นยุคที่มีแต่ความสุข โลกแห่งความสุขนี้จะเกิดขึ้นในยุคที่เรียกว่า “กฤตยุค” ตามคติความเชื่อในไตรภูมิพระร่วงที่ได้แบ่งช่วงเวลาของโลกออกเป็น 4 ยุค คือ (สมชาย สุวรรณโปก, 2556)

1) กฤตยุค (สุตยุค ก็เรียก) ยุคนี้นมนุษย์ที่เกิดมาล้วนเป็นคนดี ดำรงชีพตามหลักกุศลกรรมบถ เว้นชั่วกลัวบาปอย่างเคร่งครัด ให้ทาน รักษาศีล และเจริญภavanaไม่ขาด ใครปรารถนาสิ่งใดก็สำเร็จตามปรารถนา ไม่มีการค้าขาย แลกเปลี่ยน ไม่มีโลก โภจร หลง ทุจริต คดโกง และไม่มี ความเศร้าเสียใจใดๆ บุคคลที่เกิดในยุคนี้จะเป็น “สัตตบุรุษ” ทั้งหมด ไม่มีบุคคลที่เป็น “อันทพาล” เป็นสังคมที่น่าอยู่ มีแต่บัณฑิต ไม่ทำบาป ไม่เบียดเบียนกัน มีคุณธรรมสูง ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก เป็นยุคของพระเมตโดยพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติ

2) เตรตรยุค ยุคนี้นมนุษย์ที่เกิดจะเป็นคนดี 3 ส่วน และจะมีคนไม่ดี 1 ส่วน ยุคเริ่มเสื่อมถอย มีการเบียดเบียนกันแต่ยังมีจำนวนไม่มากนัก

3) ทวาปรยุค ยุคนี้นมนุษย์ที่เกิดจะเป็นคนดี 2 ส่วน และมีคนชั่ว 2 ส่วน มีพลังของความดีกับความชั่วเท่ากัน

4) กลียุค ในยุคนี้ มนุษย์ที่มาเกิดจะเป็นคนดี 1 ส่วน อีก 3 ส่วน จะเป็นคนไม่ดี ไม่มีคุณธรรม ความเสื่อมถอยเข้ายึดครองเกือบทุกพื้นที่ในโลก ความเดือดเนื้อร้อนใจเกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน ผู้คนไร้เมตตาธรรมสำนึกเป็นยุคสิ้นสุดแห่งความเจริญทุกอย่างเกิดภาวะมิดัสลูญี (ความเสื่อมถอย) คือ ปรากฏการณ์ที่แสดงถึงความล้มเหลวด้านคุณธรรมจริยธรรมของมวลมนุษย์ ภาวะเสื่อมนี้จะเกิดขึ้นภายในเจ็ดวันสุดท้ายของยุคนี้

เมื่อกลียุคเกิดขึ้น อธรรมความเลวร้ายทุกรูปแบบจะครอบคลุมไปทั่วพื้นปฐพี วิญญาณแห่งสัตว์ร้ายจะเข้าสิงสู่จิตใจมนุษย์เมื่อเห็นหน้ากันก็พร้อมที่จะรบราฆ่าฟันโดยไม่มีเหตุผล เกิดเป็นมิดัสลูญีขึ้น (ที.ปา.อ. 1/138) หลังจากความเลวร้ายแห่งกลียุคหมดสิ้นไป ความสงบร่มเย็นก็จะกลับคืนมาสู่โลกมนุษย์อีกครั้ง และจะเป็นวัฏจักรเดิมที่จะกลับเข้าสู่ “กฤตยุค” ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญสูงสุดอีกครั้ง เป็นยุคที่มีเพียงคนดีเท่านั้นไม่มีส่วนของคนชั่วเลย อาจเรียกว่าเป็นยุคของความสุข และเมื่อกลับมาสู่กฤตยุคอีกครั้งก็จะเป็นโลกของพระศรีอริยเมตไตย หลังการประสูติของพระศรีอริยเมตไตย ความเสื่อมก็จะกลับมาอีกครั้ง เพราะธรรมดว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมไม่บังเกิดในเวลาสัตว์ที่มีอายุเจริญแต่ย่อมเกิดในเวลาสัตว์มีอายุเสื่อมเท่านั้น (ที.ปา.อ. 1/140)

ลักษณะการผลัดเปลี่ยนจากกลียุคเข้าสู่กฤตยุคในไตรภุมิพระร่วงนั้น น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากจักกวัตติสูตร ที่ได้อธิบายถึงวงจรการเสื่อมลงจนถึงขั้นต่ำสุดของอายุและการกลับมาเจริญจนถึงขั้นสูงสุดของอายุมนุษย์ไว้ดังนี้

“เมื่อพระมหากษัตริย์ไม่พระราชทานทรัพย์ให้แก่คนที่ไม่มียศพรหม ความขัดสนก็แพร่หลาย เมื่อความขัดสนแพร่หลาย อทินนาทานก็แพร่หลาย เมื่ออทินนาทานแพร่หลาย ศัสตราภีก็แพร่หลาย เมื่อศัสตราภีแพร่หลาย ปาณาติบาตก็แพร่หลาย เมื่อปาณาติบาตแพร่หลาย คนเหล่านั้นก็มีอายุเสื่อมถอยบ้าง มีวรรณะเสื่อมถอยบ้าง เมื่อพวกเขาอายุเสื่อมถอยบ้าง มีวรรณะเสื่อมถอยบ้าง บุตรของมนุษย์ที่มีอายุขัย 80,000 ปี ก็มีอายุขัยถอยลงเหลือ 40,000 ปี...เมื่อสุสาวาทแพร่หลาย...บุตรของมนุษย์ที่มีอายุขัย 40,000 ปี ก็มีอายุขัยถอยลงเหลือ 20,000 ปี...เมื่อปิสุณาวาจาแพร่หลายอายุขัยถอยลงเหลือ 10,000 ปี...เมื่อกาเมสุมิฉจารแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 5,000 ปี...เมื่อพรุสวาจาและสัมผัปปลาปะแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 2,500 ปีบ้าง 2,000 ปีบ้าง...เมื่ออภิขมาและพยาบาทแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 1,000 ปี...เมื่อมิจฉาทิฏฐิแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 500 ปี...เมื่อธรรม 3 ประการ คือ อหิมรคาละ วิสมโลกะ และมิจฉาธรรมแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 250 ปีบ้าง 200 ปีบ้าง...เมื่อความไม่เกื้อกูลมารดา ความไม่เกื้อกูลบิดา ความไม่เกื้อกูลสมณะ ความไม่เกื้อกูลพราหมณ์ และการไม่ประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลแพร่หลาย...อายุขัยถอยลงเหลือ 100 ปี” (ที.ปา. (ไทย) 11/94-102/70-73)

จะเห็นได้ว่า ยุคที่มนุษย์มีอายุสูงสุด คือ 80,000 ปีนั้น เป็นยุคที่มนุษย์รักษาศีลอย่างเคร่งครัด ไม่กระทำความผิดใดใดเลย ผู้คนจึงมีความสุข จึงจัดเป็นกฤตยุค ครั้นต่อมาเมื่อคนเริ่มผิดศีล เริ่มทำบาป มีการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักทรัพย์ การประพฤตินอกใจ การกล่าวเท็จ การดื่มสุรา เป็นต้น อายุมนุษย์ก็จะลดลงเรื่อย ๆ จนถึง 100 ปี และจะลดลงเรื่อยๆ จนถึงสมัยอายุ 10 ปี สภาพสังคมลักษณะนี้ตรงกับลักษณะของกฤตยุค คือยุคของคนชั่ว คนจะฆ่ากันและกัน คนบางพวกจะหนีเข้าไปอยู่ในป่าไม้ ถ้า แต่เมื่อผ่านยุคนี้ไป คนที่หลบอยู่ในถ้ำนั้นจะออกมาพบกัน เกิดความสงสารกันและรักใคร่กันดังเดิม อายุขัยของมนุษย์จะกลับเจริญขึ้นจาก 10 ปี ไปจนถึง 80,000 ปีอีกครั้ง ในเมื่อ

การกลับไปสู่กตฤกษ์ คือยุคของความเจริญสูงสุดอีกครั้งหนึ่ง และเมื่ออายุขัยมนุษย์ถึง 80,000 ปีนั้นจะเกิดพระราช พระนามว่าสังขมาประสูติ พระองค์จะสมบูรณไปด้วยรัตนฉัตร์ทั้ง 7 ประการ คือ (1) จักรแก้ว (2) ช้างแก้ว (3) ม้า แก้ว (4) มณีแก้ว (5) นางแก้ว (6) คหบดีแก้ว (7) ปริณายกแก้ว บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์ และในสมัยนี้เองที่พระเมต ไตยพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติในโลกมนุษย์เป็นการเริ่มต้นโลกยุคพระเมตไตย (ที.ปา. (ไทย) 11/105-107/77-78)

ในพระคัมภีร์อนาคตวงศ์ได้อธิบายถึงช่วงระยะเวลาจากสมัยพระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันจนถึงสมัยที่พระ ศรียเมตไตยจะเสด็จอุบัติในลักษณะเดียวกันกับที่พระไตรปิฎกอธิบายไว้ คือพรรณนาถึงช่วงอายุเสื่อมไปจนถึงช่วง อายุเจริญที่สุดและกลับมาเสื่อมอีกครั้ง จนมนุษย์อายุครบ 80,000 ปี ความว่า (ประภาส สุระเสน, 2552)

“เมื่อคนทั้งหลายมีอายุเสื่อมถอยลงจนถึงมีอายุ 10 ปี เมื่อใดเด็กชายอายุ 5 ขวบกับเด็กหญิงอายุ 5 ขวบจัก แต่งงานกัน เมื่อนั้นสัตว์ตรรกกับจักเกิดมี คนทั้งหลายฆ่าฟันกันและกันถึงแก่ความตาย ต่อมา บรรดาคนเหล่านั้น พวกที่เป็นบัณฑิต แรกทีเดียวได้ฟังข่าวความพิวาคันนั้น จึงพากันเข้าไปหลบซ่อนอยู่ที่ซอกเขา เป็นต้นฯ นอกจาก บัณฑิตเหล่านั้น คนที่เหลือจักฆ่ากันและกันพิวาคไป ครั้นล่วง 7 วันไปแล้ว คนที่เป็นบัณฑิตก็พากันออกจากที่หลบ ซ่อนของตนๆ ในวันที่ 8 สวมกอดกันและกันแล้ว ได้พร้อมเรียงกันรักษาศีล เจริญกรรมฐานฯ ครั้งนั้น คนทั้งหลาย พากันรักษาศีลเป็นนิตย์ ย่อมเจริญอายุ จักพากันมีอายุ 10 ขวบ บุตรของคนมีอายุ 10 ขวบ จักมีอายุ 20 ปี บุตรของ คนมีอายุ 20 ปี จักมีอายุ 30 ปี บุตรของคนมีอายุ 30 ปี จักมีอายุ 40 ปี บุตรของคนมีอายุ 40 ปี จักมีอายุ 50 ปี... จนถึงคนเจริญอายุเป็น 1 อสงไขย... เมื่อคนทั้งหลายมีอายุเสื่อมถอยจาก 1 อสงไขยลงมาจนถึงมีอายุ 80,000 ปีฯ”

แม้ไม่สามารถระบุระยะเวลาที่ยาวนานนี้ได้อย่างชัดเจนลงไป แต่พระคัมภีร์อนาคตวงศ์ก็ได้แสดงระยะเวลา การเสด็จอุบัติของพระศรียเมตไตยไว้ นั่นหมายถึงโลกพระศรียเมตไตยจะมีขึ้นในสมัยที่คนกลับมาอายุ 80,000 ปีอีกครั้งหนึ่ง

อนึ่ง จำนวนอายุเจริญสูงสุดของมนุษย์ในพระไตรปิฎกและอรรถกถานั้นมีข้อความตรงกันว่าเป็น 80,000 ปี ส่วนในพระคัมภีร์อนาคตวงศ์นั้นกล่าวว่ามีอายุถึง 1 อสงไขย แต่สมัยที่พระศรียเมตไตยจะอุบัตินั้นระบุไว้ที่อายุ 80,000 ปีเหมือนกัน ซึ่งหมายถึงระยะเวลาในพระคัมภีร์อนาคตวงศ์ยาวนานกว่าพระไตรปิฎกเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการย้อนกลับของอายุอีกทีหนึ่ง กล่าวคือ เมื่ออายุขัยมนุษย์ถึง 80,000 ปีนั้น ในพระไตรปิฎกกล่าวว่า พระศรียเมตไตยจะอุบัติ ส่วนในพระคัมภีร์อนาคตวงศ์นั้นจะต้องผ่าน 80,000 ปีนั้นไปจนถึง 1 อสงไขยปี และ ลดลงจากอสงไขยปีมาจนถึง 80,000 ปีอีกครั้ง พระศรียเมตไตยจึงจะอุบัติด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วว่า พระพุทธเจ้า จะเกิดในช่วงอายุของมนุษย์เสื่อมลงเท่านั้น

ในพระสูตรต้นปิฎกได้อธิบายถึงสภาพโดยทั่วไปของยุคพระศรียเมตไตยไว้ในจกกวัตติสูตร (ที.ปา. (ไทย) 11/106/77) ความดังนี้ “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมนุษย์มีอายุขัย 80,000 ปี จักมีอาพาธ 3 อย่างคือ (1) อิจฉา (2) อนสนะ (3) ขรา ... ชมพูทวีปนี้จักมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ บ้าน นิคมและราชธานีมีทฤกระยะชั่วไต่บดินตก”

จากพระสูตรนี้อธิบายได้ว่า ในโลกยุคพระศรียเมตไตยนั้นประชาชนไม่ต้องพึ่งพาโรงพยาบาล ไม่ต้อง กังวลว่าจะไม่มีคำรักษาพยาบาล เพราะคนทั้งปวงจะปราศจากโรคพยาธิ ไม่มีใครเจ็บไข้ ไม่ว่าจะป่วยเป็นโรคตาหรือโรค อื่นใดที่คนปัจจุบันเป็นกันเป็นส่วนมาก คนก็ไม่รู้จักเจ็บป่วย มีโรคที่หนีไม่พ้นอยู่ 3 โรค เท่านั้น คือ (1) อิจฉาโรค

ได้แก่ กิริยาที่มีอาการแสบท้อง และมีความปรารถนาแต่จะบริโภคอาหาร (2) อดสนโรค เป็นอาการที่เกิดขึ้นเมื่อบริโภคอาหารอันประณีตอิมแล้ว คือเมืออาหารบังเกิดความเกียจคร้าน ง่วงเหงา ไม่ต้องการที่จะบริโภคอาหารอีกต่อไป และ (3) ชราโรค เป็นอาการที่ร่างกายคร่ำคร่าชราลง คนที่อยู่ในโลกยุคพระศรีอริยเมตไตรยมีโรคที่น่ากลัวอยู่เพียง 3 อย่างนี้เท่านั้น คือ เป็นโรคอยากกิน โรคช้ำเกียจเมื่อกินอิมแล้ว และโรคกลัวความแก่ ในสมัยนั้นทุกๆ หมู่บ้านทุกๆ ชุมชน อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีทั้งไม้ดอกและไม้ผล อากาศอบอุ่นไปด้วยกลิ่นหอมของดอกไม้ นานาพันธุ์โดยปราศจากมลพิษทุกชนิด ผลไม้อุดมสมบูรณ์ออกดอกออกผลตลอดพร้อมที่จะรับประทานได้ทั้งปี ยุคสมัยนั้นมีฤดูกาลแห่งดินฟ้าอากาศจะได้รับการควบคุมให้อยู่ในระดับเดียวกัน และมีอากาศที่พอเหมาะมีความเป็นอยู่อย่างสบาย หนาวร้อนก็ไม่ร้อน หนาวหนาวก็ไม่หนาว หน้าฝนฝนก็ไม่ตกมากพอแต่พื้นดินชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา ผู้คนคับคั่งหนาแน่น ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างกันเพียงระยะที่ไต่บินตกเท่านั้น กล่าวคือ การที่ไต่บินขึ้นจากหลังคา บ้านหนึ่งแล้วตก ลงบนหลังคา อีกบ้านหนึ่งมีอยู่ในคามนิคมและราชธานีเหล่านี้

ในพระคัมภีร์อนาคตวงศ์ได้อธิบายถึงสภาพโดยทั่วไปของยุคพระเมตไตรยพุทธเจ้าไว้เพียงสั้นๆ ว่า “ในกาลนั้นฝนจะตกทุก 10 วัน 15 วันฯ แผ่นดินเจริญฯ แผ่นดินในสกลชมพูทวีป ใต้ราบเรียบเสมอดังหน้ากลองฯ ในกาลนั้น พวกผู้ชายในสกลทวีปมีรูปสวยงามทรงอาภรณ์ ประหนึ่งเทวบุตร พวกผู้หญิงมีรูปสวยงามประหนึ่งนางเทพอัปสรฯ ชมพูทวีปมั่งคั่งสมบูรณ์” (ประภาส สุระเสน, 2552)

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าแผ่นดินในโลกพระเมตไตรยพุทธเจ้านั้น มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีฤดูร้อน หนาวทุก 10 หรือ 15 วันจะมีฝนตกมาสม่ำเสมอทำให้แผ่นดินชุ่มฉ่ำไม่แห้งแล้ง ผืนผิวแผ่นดินราบเรียบไม่มีหลุมบ่อ หรือภูเขาเหมือนดังหน้ากลอง ผู้หญิงผู้ชายทุกคนมีรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ งดงามเสมอกันหมด มีความมั่งคั่งมั่งมีเท่ากัน ไม่มีใครรวยหรือจนกว่าใคร ข้อความนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของสังคม ไม่มีใครเหลื่อมล้ำกัน จึงไม่มีการดูถูกเหยียดหยามกันและกัน

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2543) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับโลกยุคพระเมตไตรยไว้ว่า เป็นยุคที่ผู้คนรักผู้อื่นอย่างสูงสุด สวยสด งดงาม เพราะเมื่อใดที่มีความรักแก่ผู้อื่นถึงที่สุดแล้ว เมื่อนั้นก็เป็นโลกพระเมตไตรยขึ้นมาทันที ทั้งนี้ ท่านได้ตีความจากคำว่า เมตไตรย แปลว่า ความรัก หรือ ผู้มีความรัก หรือ เนื่องกันอยู่กับความรัก หรือมี เมตตานั่นเอง โดยสรุปแล้ว สภาพโดยทั่วไปในโลกยุคพระเมตไตรยพุทธเจ้า มีลักษณะดังนี้

1. สุขอนามัย มนุษย์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บอื่น มีเพียงโรค 3 ชนิดเท่านั้นคือ (1) อิจฉาโรค โรคหิว คืออยากกินอาหาร (2) อดสนโรค คือ โรคที่เกิดจากการกินอาหารอิมแล้วง่วงนอน และ (3) ชราโรค คือ โรคคือความแก่ชรา

2. สถาบันครอบครัว หญิงชายมีอายุ 500 ปี จึงจะแต่งงานกัน ชายจะมีภรรยาเดียว หญิงจะมีสามีเดียว ภรรยาและสามีไม่มีการประพฤติผิดใจ ไม่มีการทะเลาะวิวาท ต่างพูดจากันด้วยถ้อยคำไพเราะเสนาะโสต สถาบันครอบครัวมีแต่ความสุข

3. ทรัพย์สมบัติ ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางฐานะและทรัพย์สิน ทุกคนต่างได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา จากต้นกัลปพฤกษ์ แต่ทุกคนล้วนปราศจากความโลภ ตั้งมั่นอยู่ในสันโดษ และไม่มีใครยากจน จึงไม่มีความกังวลในการแสวงหาทรัพย์สมบัติ ทั้งหญิงและชาย ต่างก็ไม่ต้องประกอบอาชีพใดๆ มีแต่เที่ยวเล่นสนุกสนานรื่นเริง

4. อาชญากรรม เมื่อนุชย์มีศีลธรรม เป็นอยู่อย่างสุขสบาย ห่างไกลกลียุคปราศจากการรบราฆ่าฟัน การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การโกหกหลอกลวง ฉกชิงวิ่งราว ยักยอกหรือแม้แต่คิดอยากจะได้ทรัพย์สมบัติของคนอื่นก็ไม่มี ต่างชวนชวายเป็นประกอบแต่กุศลกรรมทั้งสิ้น

5. สิ่งแวดล้อม แผ่นดินจะราบเรียบเสมอกันดุจหน้ากลอง ฤดูหนาวก็จะไม่หนาวมาก ฤดูร้อนก็จะไม่ร้อนมาก ฝนก็ตกต้องตามฤดูกาล และทุกพื้นที่ ไม่มีพายุร้ายแรงแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง และสระต่างๆ มีน้ำเต็มเปี่ยม น้ำนั้นใสเย็นสนิท บริสุทธิ์สะอาด ทั้ง 2 ฟากฝั่ง เป็นหาดทรายขาวสะอาด มีบรรดาดอกไม้ ผลไม้ ออกดอกออกผลโดยทั่วไป

6. พืชพันธุ์ธัญญาหาร ข้าวสาลีเมล็ดเดียวตกลงบนแผ่นดิน จะงอกขึ้นแตกหน่อเป็นกอๆ ได้เมล็ดข้าวเป็นจำนวนมาก ต้นไม้ทั้งหลายจะออกผลสุกห่ามทุกฤดูกาล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สภาพทั่วไปของโลกพระเมตตโดยพุทธเจ้านั้น เป็นโลกแห่งความอุดมสมบูรณ์ทางกายภาพและทางด้านจิตใจครบทุกประการ ทางด้านกายภาพนั้น มีสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี อาหารการกิน พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ความเป็นอยู่ฐานะที่ตีเสมอกัน ส่วนทางด้านจิตใจนั้น ผู้คนยุคนั้นจะเป็นผู้มีศีลธรรม มีความเมตตา ความรัก ความเอื้ออาทร ปราศจากอาชญากรรม ไม่มีการเบียดเบียนอิฉฉาธิษายกัน เพราะทุกอย่างในยุคนั้นมีความเท่าเทียมเสมอภาคกันหมด จึงเป็นโลกแห่งความสุขสบาย

มนุษย์ในยุคที่มีอายุขัย 80,000 ปี จะถึงพร้อมด้วยทิพยสมบัติ มีลาภ มียศอันยิ่งใหญ่ มีผิวพรรณอันผุดผ่อง ไร้ริ้วผ้า ปลอดจากโรคภัยต่างๆ ร่างกายแข็งแรง และเมื่อร่างกายทุกสัดส่วนไม่มีปัญหาเสียแล้ว เรื่องจิตใจจึงเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ชีวิตของคนในแต่ละวัน ก็จะมีแต่สิ่งดี ๆ ไม่มีการรบราฆ่าฟันไม่มีอาวุธที่จะต้องนำมาใช้ประหัตประหารกัน เพราะทุกคนล้วนเป็นคนดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันงดงาม (ปัญญาวัฒน์, 2552)

ในเรื่องนิสัยใจคอของคนในยุคนั้น ทุกคนก็ล้วนตั้งอยู่ในศีลในธรรม ผู้ชายจะมีภรรยาแต่เพียงคนเดียว และผู้หญิงก็มีสามีแต่เพียงคนเดียว ไม่มีเรื่องชู้สาว หญิงไม่นอกใจสามี ผัวเมียไม่รู้จักการทะเลาะวิวาท แม้แต่สัตว์ก็พลอยมีเมตตาจิตต่อกัน แมวกับหนู งูกับฟงพอน เสือกับเนื้อ ไม่คิดที่จะประทุษร้ายเบียดเบียนกัน (สมชาย สุวรรณโปก, 2556) ในครั้งนั้นผู้ชายก็ไม่ต้องทำอะไร โภณา คำชาย ผู้หญิงก็ไม่ต้องนั่งปั่นด้ายทอผ้า จะนุ่งห่มแต่ผ้าอันเป็นทิพย์ จะบริโภคเครื่องทิพย์ วันหนึ่งๆ จึงได้แต่นั่งแต่นอน ฟังเพลงและดนตรี หญิงชายมีความสุขสบายจะแต่งตัวประดับกายด้วยอาภรณ์สิ่งใดก็ไปหาเอาได้ที่ต้นกัลปพฤกษ์ ทุกคนจึงได้แต่แต่งตัวไปเที่ยวเล่นเดินมาเหมือนไปเที่ยวนักชัตฤกษ์ ไม่ต้องเป็นกังวลเที่ยวหาเงินทำมาหาเงินหรือร่ำรวยเป็นภาระขนเงินทองไปฝากธนาคาร เพราะมีข้าวปลาอาหารตลอดจนขนมของหวานบริบูรณ์อยู่พร้อมแล้วทุกประการ หญิงชายทั้งปวงมีสันดานอันมากไปด้วยกุศลสุจริต รูปทรงของแต่ละคนล้วนใสสะอาดงดงาม ไม่มีอาการผิดธรรมชาติ ไม่มีพิกลพิการ ที่จะหาคนบ้ำไ้ตาบอดหูหนวกเป็นไม่มี

ให้เห็น ทุกคนจะปราศจากโทษ 6 ประการ คือไม่สูงนัก ไม่ตํานัก ไม่อ้วนพลีนัก ไม่ดำนัก ไม่ขาวนัก จะบริบูรณ์งามพร้อมทุกๆ คนทั้งผู้หญิงและผู้ชาย (พระมหาปริญา วรณาโณ (ทศช่วย), 2553)

มนุษย์ในยุคพระเมตโดยพุทธเจ้านั้น มีความเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเคารพในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ จะทำอะไรก็ปรึกษาหารือกับผู้ที่รอบรู้ในสมณะและพราหมณ์ ภัยพิบัติจากธรรมชาติก็ไม่เกิดขึ้นเพราะทุกๆ คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ จะทำอะไรก็ต้องปรึกษากับผู้รู้ พระราชาผู้นำของประเทศก็จัดตั้งโรงงานเอาไว้ตามทิศต่างๆ เพื่อให้เอาคันทะ พ้อค้ำวณิข สมณพราหมณ์ และประชาชนทั่วไปๆ ไปมารับทานตามความต้องการของตนเอง เพียงเพื่อการอยู่รอดไปวันๆ หนึ่งเท่านั้น ไม่มีความจำเป็นในการสะสมอาหารและทรัพย์สินต่างๆ เอาไว้ในโอกาสต่อไป มีการรู้จักใช้รู้จักกินแต่พอประมาณ จึงทำให้ผู้คนในยุคนั้นมีความผ่องใส ผิวพรรณผุดผ่อง มีสง่าราศี มีอายุที่ยืนยาวถึง 80,000 ปี เมื่อสิ้นอายุขัย ร่างกายก็จะสลายหายทันที คล้ายเทวดาทอนจะจืด ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันมีสัจวาจา ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดคำเท็จ เด็กๆ ก็เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่มีการผิดลูกเมียใคร ซื่อสัตย์ต่อภรรยาและสามีของตน ชายหนุ่ม หญิงสาวจะต้องมีอายุ 5,000 ปี ถึงจะมีครอบครัวได้

โลกพระศรีอริยเมตโดยสุโลกในอุดมคติในสังคมไทย

ไตรภูมิพระร่วง แม้จะมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงในการแต่งเพื่อเทศนาโปรดพระมารดา แต่จุดมุ่งหมายของพญาลิไทที่แท้จริง คือวางแนวทางการเมืองการปกครอง หลักของศีลธรรมและจริยธรรมที่ทำให้มนุษย์สามารถปกครองตนเองได้ มนุษย์ก็จะสามารถปกครองรัฐ และนำรัฐไปสู่สังคมอุดมคติได้ (พระศรีสุธรรมเมธี (สุเทพ ผุสธรรมโม), 2536) และเพื่อเป็นกุศโลบายให้ประชาชนสนใจ รับฟังและศึกษาไตรภูมิพระร่วง พระองค์ทรงสอดแทรกคติความเชื่อเรื่องพระเมตโดยพุทธเจ้ามาเป็นแรงจูงใจ ดังความในบานแผ่นกเดิมว่า “ผู้ใดปรารถนาสวรรค์นิพพาน จงสดับนิฟังไตรภูมิภคด้วยทำนุบำรุง อย่าได้ประมาทสักอันตั้งนี้ จึงจะได้พบพระศรีอริยเมตริเจ้า เมื่อจะมาลงตรัสแก่สัพพัญญุตญาณในโลกนี้แล” (พญาลิไท, หน้า 4) ข้อความนี้คล้ายกับอวสานพจน์ที่บอกอานิสงส์ของการฟัง ไตรภูมิพระร่วงไว้ว่า “ผู้ใดจะปรารถนาถึงทิพยสมบัติปตลโมกขนิพพาน ให้สดับนิฟังพระไตรภูมิภคานี้ ด้วยทำนุบำรุงด้วยใจสัทธา อย่าได้ประมาทสัก จะได้พบได้ไหว ได้ฟังธรรมแต่พระศรีอริยเจ้า อันเสด็จอุบัติในอนาคตกาลนั้นแล” (พญาลิไท, 309) โลกพระศรีอริยเมตโดยจึงเกิดขึ้นและแทรกซึมให้กลายเป็นโลกในอุดมคติของไทยตลอดมา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดนี้ จึงได้สร้างระบบการปกครองโดยอิงแอบแนวคิดเรื่องพระศรีอริยเมตโดยโดยการสร้างสมมติเทพ เพราะพระศรีอริยเมตโดยนอกจากจะหมายถึงพระศรีอริยเมตโดยในฐานะที่เป็น “มนุษย์” แล้ว ยังเป็นแนวความคิดเรื่อง “ผู้มีบุญ” ที่ลงมาช่วยปราบยุคเข็ญในโลกมนุษย์ ลงมาช่วยเหลือประชาชน ดังนั้น กษัตริย์ในสมัยก่อนนั้นจึงออกพระนามกันว่า เป็นพระธรรมราชา เช่น สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช (สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 1) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) เป็นต้น คำว่า “ธรรมราชา” ในความหมายนี้ไม่ได้หมายถึงองค์พระศรีอริยเมตโดยโดยตรง แต่เป็นส่วนที่ได้รับความอิทธิพลมาจากพระศรีอริยเมตโดยในเชิงความคิดเรื่องผู้มีบุญบารมีที่ลงมาเกิดเพื่อปราบความยากเข็ญในโลกมนุษย์ แนวคิดนี้ได้ผสมผสานกับแนวคิดเรื่องพระศรีอริยเมตโดยในสังคมไทยที่มีอยู่แต่เดิมแล้ว ทำให้การเป็นสมมติเทพของพระมหากษัตริย์ได้รับการยอมรับจากประชาชน ว่ากษัตริย์เป็นผู้มีบุญ เป็นเทวดามากำเนิด เมื่อมีความเชื่อดังนี้ จึงทำให้ประชาชนนับถือ

พระมหากษัตริย์เหนือกว่าคนธรรมดา ทำให้การปกครองบ้านเมืองเป็นไปโดยง่าย เพราะโองการของกษัตริย์ก็คือโองการของเทพนั่นเอง แนวคิดเรื่องพระศรีอริยเมตไตรย แนวคิดเรื่องสมมติเทพและแนวคิดเรื่องกษัตริย์จึงผสมผสานกันอย่างลงตัวในสังคมไทย

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2543) ได้นำเสนอกรณีโลกในอุดมคติบนพื้นฐานความเชื่อโลกพระศรีอริยเมตไตรยโดยมองประเด็นที่เป็นเนื้อหาสาระของโลกพระศรีอริยเมตไตรย ได้ตีความของคำว่า “เมตไตรย” ว่า ความเป็นคนที่สร้างมิตรไมตรี มีเมตตา เป็นโลกของคนที่รักเอาใจเขามาใส่ใจเรา คือเป็นมิตร ส่วนในอุดมการณ์โลกพระศรีอริยเมตไตรย ถ้ามีสิ่งที่ดีทั้งหลาย มีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายดี มีพระรัตนตรัย ห่างไกลจากอันตรายทั้งหลาย คือ อุกุศลกรรมบถ 10 อย่าง ก็จะเกิดเป็นโลกพระศรีอริยเมตไตรยขึ้นทันที การพัฒนาโลกปัจจุบันให้มีคุณสมบัติเหมือนโลกในอุดมคติ ท่านบอกว่าสามารถ “สร้างโลกพระศรีอริยเมตไตรย สร้างวันพระศรีอริยเมตไตรย ได้ด้วยการรักผู้อื่น และถ้าเราทั้งโลกมีความรักผู้อื่น โลกของพระศรีอริยเมตไตรยก็จะเกิดขึ้นในพริบตา”

ในมิตินี้ จึงสามารถทำให้โลกในอุดมคติเกิดขึ้นได้ในทันทีโดยไม่ต้องรอ ด้วยคุณธรรมเพียงข้อเดียวคือเมตตา เนื่องจากสภาพปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นมาในปัจจุบันล้วนมีสาเหตุมาจากการขาดความเมตตา ดังภาษิตว่า เมตตาธรรมค้ำจุนโลก โดยมีแนวคิดที่ว่า ศีลธรรมเท่านั้นที่จะรักษาให้โลกนี้ปลอดจากภาวะกลียุค ดังคำว่า ศีลธรรมไม่กลับมาโลกจะพินาศ ดังนั้น โลกในอุดมคติจึงไม่ใช่เป้าของคนเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว หากต้องอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนทั้งโลก จึงจะสามารถสร้างโลกในอุดมคติให้เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

ปรีดี พนมยงค์ ได้เคยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสังคมอุดมคตินี้ไว้ ดังปรากฏในคำประกาศของคณะราษฎรตอนหนึ่งว่า “...ราษฎรหวังเถิดว่า ราษฎรจะได้รับความบำรุงอย่างดีที่สุด ทุกๆ คนจะมีงานทำ...ราษฎรจะได้รับความปลอดภัย ทุกคนจะมีงานทำไม่ต้องอดตาย ทุกคนจะมีสิทธิเสมอกันและมีเสรีภาพ พ้นจากความเป็นไพร่ เป็นข้าเป็นทาส ... สิ่ง que ทุกคนพึงปรารถนาคือความสุขความเจริญอย่างประเสริฐซึ่งเรียกกันเป็นศัพท์ว่า “ศรีอารีย์” นั้นก็จะบังเกิดขึ้นแก่ราษฎรถ้วนหน้า” (ประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ 2) นั่นคือ นายปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้ต้องการให้ราษฎรทำบุญกุศลเพื่อที่จะได้ไปเกิดในยุคของพระศรีอารีย์แต่อย่างใด แต่ต้องการเห็นโลกพระศรีอารีย์ในยุคปัจจุบัน คือความกินดีอยู่ดีหรือมีชีวปัจจัยที่เพียงพอในการดำรงชีพ ดังนั้น โลกพระเมตไตรยพุทธเจ้าของนายปรีดีก็คือโลกปัจจุบันนั่นเอง และเป็นสังคมในอุดมคติที่เขาต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

บทสรุป

โลกพระเมตไตรยพุทธเจ้าจึงเป็นเสมือนโลกในอุดมคติ ลักษณะเช่นเดียวกับยูโทเปีย โลกในอุดมคติของนักคิดทางตะวันตก คือ มีความอุดมสมบูรณ์และความสุขสงบ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทั้งยูโทเปียและโลกพระเมตไตรยพุทธเจ้ามีความคล้ายคลึงกันในมิติความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคในสังคม ไม่มีการเหลื่อมล้ำกันทั้งทางด้านความเป็นอยู่และรูปร่างหน้าตา แต่มีความแตกต่างกันในด้านความเป็นโลกในอุดมคติ กล่าวคือ ยูโทเปียนั้นเป็นโลกในอุดมคติที่ไม่ต้องอาศัยการพัฒนาจากสภาพสังคมปัจจุบัน เนื่องจากมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ยูโทเปียเป็นโลกที่ถูกยกมาแทนที่โลกปัจจุบันเลย ไม่มีพัฒนาการที่ต่อเนื่องหรือเกิดจากแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่ยูโทเปีย แต่โลกพระเมตไตรยพุทธเจ้านั้น เป็นโลกที่จะเกิดขึ้นจากความเสื่อมและความเจริญของโลกปัจจุบันนี้ นั่นคือ

เมื่อโลกปัจจุบันนี้มีความเสื่อมลงจนถึงกลียุค คือ ยุคที่มนุษย์จ้องทำลายห้าพันกันโดยไร้เหตุผล ไร้ศีลธรรม เมื่อนั้นคนจะอายุขัย 10 ปีเท่านั้น บรรดาคนที่เหลือต่างเห็นใจกันและได้พัฒนายกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้น เพื่อระดับคุณธรรมสูงขึ้นอายุขัยก็มากขึ้นไปตามลำดับดังได้กล่าวมาแล้วนั้น จนถึงจุดพัฒนาสูงสุดของระดับคุณธรรมมนุษย์จะมีอายุขัย 80,000 ปี เมื่อยุคนั้นมาถึงจึงเป็นยุคของพระเมตไตยพุทธเจ้า

โลกพระเมตไตยพุทธเจ้าจึงเป็นโลกที่อยู่ปัจจุบันนี้เอง แต่ได้เสื่อมลงและกลับพัฒนาขึ้นจนถึงจุดสูงสุดที่เรียกว่า โลกพระเมตไตยพุทธเจ้า ดังนั้น จึงไม่ใช่โลกในอุดมคติที่เกิดจากจินตนาการเท่านั้น แต่เป็นโลกที่สัมผัสได้จริงและมีอยู่จริง ทั้งนี้ โลกพระเมตไตยพุทธเจ้านั้นมีระดับของคุณธรรม ศีลธรรมเป็นเครื่องมือให้เกิด-ดับ หากยุคใดที่ศีลธรรมเสื่อมถอย แสดงว่าได้ไกลออกไปจากยุคพระเมตไตยพุทธเจ้า หากยุคใดศีลธรรมพัฒนา แสดงว่าได้เข้าใกล้ยุคพระเมตไตยพุทธเจ้า โลกในอุดมคติหรือโลกพระเมตไตยพุทธเจ้านั้น จึงเป็นโลกที่สามารถทำให้เกิดมีขึ้นได้ด้วยการพัฒนาระดับศีลธรรมของมนุษย์ ไม่ได้เป็นโลกในอุดมคติเหมือนยูโทเปีย

References

- กรมศิลปากร. (2535). **วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ เล่ม 2**. (ไตรภูมิโลกวินิจฉายถา). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอ็ดิชั่นเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- _____. (2529). **จารึกในประเทศไทย เล่ม 2**. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- เด่นดาว ศิลปานนท์. (ม.ป.ป.). “ปัญหาความซ้ำซ้อนทางประติมานวิทยาาระหว่างพระศรีอารียเมตไตรยกับพระมาลัย”. **รายงานการวิจัย**. กลุ่มงานวิจัย: สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.
- ปัญญาวัฒน์. (2552). **พระบรมโพธิสัตว์ ศรีอารียเมตไตรย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นบุญ.
- ประภาส สุระเสน (คัดถ่ายถอด-แปล). (2553). **พระคัมภีร์อนาคตวงศ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พญาลิไทย. (2515). **ไตรภูมิพระร่วง**. กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- พระบุญเทียน พุทธวโร (ปัญญาแก้ว). (2554). “ศึกษาวิเคราะห์เรื่องพระโพธิสัตว์ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาปริยญา วรณาโณ (ทศช่วย). (2553). “ความเชื่อเรื่องโลกพระศรีอารียเมตไตรยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีสุธรรมเมธี (สุเทพ ผุสสธมโม). (2536). “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อแนวความคิดทางการเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไท ศึกษาเฉพาะกรณี : ไตรภูมิพระร่วง (เตภูมิกถา)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). **โลกพระศรีอารียอยู่แค่ปลายจมูก**. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). พระไตรปิฎกและอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมชาย สุวรรณโปดก. (2556). พระศรีอารีย์ จอมศาสดาโลกอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภา จำกัด.

สร้อยดี อ่องสกุล. (2539). ประวัติศาสตร์ล้านนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด.

สินีนารถ วิจิตรการลิขิต. (2549). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพระพุทธเจ้าในอนาคตของสังคมไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี พระศรีอริยเมตไตรยในพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.